

A9-0342/2021

9.12.2021

MIETINTÖ

Euroopan oikeusasiamiehen vuosikertomuksesta 2020
(2021/2167(INI))

Vetoomusvaliokunta

Esittelijä: Eleonora Evi

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT	15
TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	19
LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	20

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

Euroopan oikeusasiamiehen vuosikertomuksesta 2020 (2021/2167(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan oikeusasiamiehen vuosikertomuksen 2020,
  - ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 10 artiklan 3 kohdan,
  - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 15 artiklan, 24 artiklan 3 kohdan, 228 artiklan ja 298 artiklan 1 kohdan,
  - ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan (perusoikeuskirja) 11, 41, 42 ja 43 artiklan,
  - ottaa huomioon YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista (vammaisyleissopimus),
  - ottaa huomioon Euroopan oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista ja päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom kumoamisesta 24. kesäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin asetuksen (EU, Euratom) 2021/1163¹,
  - ottaa huomioon parlamentin 6. syyskuuta 2001 hyväksymän Euroopan hyvän hallintotavan säännösten,
  - ottaa huomioon 15. maaliskuuta 2006 tehdyn Euroopan parlamentin ja Euroopan oikeusasiamiehen yhteistyötä koskevan puitesopimuksen, joka tuli voimaan 1. huhtikuuta 2006,
  - ottaa huomioon aikaisemmat päätöslauselmansa Euroopan oikeusasiamiehen toiminnasta,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan ja 142 artiklan 2 kohdan,
  - ottaa huomioon vetoamusvaliokunnan mietinnön (A9-0342/2021),
- A. ottaa huomioon, että Euroopan oikeusasiamiehen vuosikertomus 2020 toimitettiin virallisesti Euroopan parlamentin puhemiehelle 6. syyskuuta 2021 ja että oikeusasiamies Emily O'Reilly esitteli kertomuksen vetoamusvaliokunnalle Brysselissä 14. heinäkuuta 2021;
- B. ottaa huomioon, että SEUT:n 20, 24 ja 228 artiklalla ja perusoikeuskirjan 43 artiklalla Euroopan oikeusasiamiehelle annetaan valtuudet ottaa vastaan kanteluja unionin

---

¹ EUVL L 253, 16.7.2021, s. 1.

toimielinten, elinten ja laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä;

- C. ottaa huomioon, että SEU-sopimuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaan ”kaikilla kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa” ja ”päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia”;
- D. ottaa huomioon, että SEUT-sopimuksen 15 artiklan mukaan ”unionin toimielimet, elimet ja laitokset toimivat mahdollisimman avoimesti edistääkseen hyvää hallintotapaa ja varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen” ja ”kaikilla unionin kansalaisilla sekä kaikilla luonnollisilla henkilöillä, jotka asuvat jossain jäsenvaltiossa, tai kaikilla oikeushenkilöillä, joilla on sääntömääräinen kotipaikka jossain jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua unionin toimielinten, elinten ja laitosten asiakirjoihin”; ottaa huomioon, että kansalaisten oikeuksien ja perusvapauksien suojelemisen kannalta on olennaisen tärkeää varmistaa, että EU:n kansalaiset saavat korkeatasoisia palveluja ja että EU:n hallinto ottaa huomioon heidän tarpeensa ja huolenaiheensa;
- E. ottaa huomioon, että oikeutta hyvään hallintoon koskevan perusoikeuskirjan 41 artiklan mukaan ”jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa”;
- F. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjan 43 artiklan mukaan ”jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöillä ja oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus tehdä Euroopan oikeusasiamiehelle kantelu, joka koskee unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneitä epäkohtia, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä”;
- G. ottaa huomioon, että SEUT-sopimuksen 298 artiklan 1 kohdassa todetaan, että ”unionin toimielimet, elimet ja virastot tukeutuvat tehtäviään hoitaessaan avoimeen, tehokkaaseen ja riippumattomaan eurooppalaiseen hallintoon”;
- H. toteaa, että vuonna 2020 oikeusasiamies käynnisti 370 tutkimusta, joista 365 käynnistettiin kantelun perusteella ja viisi oli oma-aloitteisia, ja päätti 394 tutkimusta (392 kantelun perusteella aloitettua ja kaksi oma-aloitteista tutkimusta); toteaa, että suurin osa tutkimuksista koski komissiota (210 tutkimusta, 56,8 prosenttia) ja sen lisäksi tutkimuksia tehtiin EU:n virastoista (34 tutkimusta, 9,2 prosenttia), Euroopan unionin henkilöstövalintatoimistosta (EPSO) (30 tutkimusta, 8,1 prosenttia), Euroopan ulkosuhdehallinnosta (EUH) (14 tutkimusta, 3,8 prosenttia), Euroopan petostentorjuntavirastosta (OLAF) (12 tutkimusta, 3,2 prosenttia), parlamentista (11 tutkimusta, 3 prosenttia), Euroopan keskuspankista (yhdeksän tutkimusta, 2,4 prosenttia), Euroopan investointipankista (yhdeksän tutkimusta, 2,4 prosenttia) ja muista toimielimistä (41 tutkimusta, 11,1 prosenttia);
- I. toteaa, että oikeusasiamiehen vuonna 2020 päättämien tutkimusten kolme tärkeintä aihetta olivat avoimuus ja vastuuvollisuus (tietojen ja asiakirjojen saatavuus) (25 prosenttia), palvelukulttuuri (24 prosenttia) ja harkintavallan asianmukainen käyttö, myös rikkomusmenettelyissä (17 prosenttia); toteaa, että muita aiheita olivat eettiset

kysymykset EU:n hallinnossa, perusoikeuksien kunnioittaminen, moitteeton varainhoito, väärinkäytösten paljastaminen, menettelyllisten oikeuksien kunnioittaminen, palvelukseen ottaminen ja unionin henkilöstökysymysten hyvä hallinnointi;

- J. toteaa, että oikeusasiamiehellä on keskeinen rooli EU:n päätöksentekoprosessien täyden avoimuuden, demokraattisen vastuuvollisuuden ja lahjomattomuuden varmistamisessa;
- K. ottaa huomioon, että oikeusasiamiehen tärkein tehtävä on varmistaa, että kansalaisten oikeuksia kunnioitetaan kaikilta osin ja että oikeus unionin toimielinten, elinten ja laitosten harjoittamaan hyvään hallintotapaan ilmentää vaatimusten korkeaa tasoa;
- L. toteaa, että oikeusasiamies on tehnyt covid-19-pandemian puhkeamisen jälkeen huomattavan määrän töitä sen varmistamiseksi, että kaikki EU:n toimielimet noudattavat mahdollisimman hyvää hallintotapaa kansalaisten oikeuksien suojelemiseksi ja yleisen luottamuksen vahvistamiseksi;
- M. toteaa, että oikeusasiamies tutki komission covid-19-kriisin aikana tekemää työtä ja pyysi tietoja muun muassa komission ja edunvalvojien välisen vuorovaikutuksen avoimuudesta, sen päätöksenteosta kiireellisissä julkisissa hankinnoissa sekä pandemiaa koskevan tieteellisen neuvonannon avoimuudesta ja riippumattomuudesta;
- N. toteaa, että oikeusasiamiehen tutkimus Euroopan tautienhäikäisy- ja -valvontakeskuksen (ECDC) tehtävien hoitamisesta covid-19-kriisin aikana toi esille puutteita ECDC:n avoimuuskäytännöissä, myös niitä tietoja koskevissa käytännöissä, joihin sen riskinarvioinnit ja vuorovaikutus kansainvälisten kumppanien kanssa perustuvat; toteaa, että oikeusasiamies teki ehdotuksia ECDC:n covid-19-rokotteisiin liittyvien toimien julkisen valvonnan parantamiseksi;
- O. toteaa, että julkisuus ja avoimuus ovat tärkeimmät EU:n lainsäädäntöprosessin taustalla olevat periaatteet, kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö on vahvistanut antaessaan selkeitä oikeudellisia ohjeita siitä, miten varmistaa näiden periaatteiden täysimääräinen ja johdonmukainen kunnioittaminen; toteaa, että tuomioistuimen mukaan avoimuuden ja tiedon puute heikentää kansalaisten luottamusta koko EU:n lainsäädäntöprosessin legitimiyyteen; katsoo, että komissio ei toiminut avoimesti covid-19-rokotteista käydyissä neuvotteluissa ja rokotteiden hankinnassa ja jakelussa, mikä on vastoin kyseisiä periaatteita;
- P. katsoo, että EU:n kansalaisten oikeus tietoon ja EU:n toimielinten velvollisuus varmistaa täysi avoimuus erityisesti silloin, kun on kyse EU:n toimielinten ja lääkeyhtiöiden välisistä covid-19-rokotteita koskevista sopimuksista, ovat ensisijaisia mihin tahansa lääkeyhtiöiden tai EU:n toimielinten sellaisiin väitettyihin oikeuksiin nähden, jotka koskevat joko kaikkien tai joidenkin näihin sopimuksiin tai covid-19-rokotteisiin liittyvien tietojen salaamista tai vain osittaista julkistamista;
- Q. toteaa, että EU:n suunnitelmissa on Next Generation EU -välineestä rahoitettavien ennennäkemättömän tason menojen ja investointien jakso, jonka aikana myös luodaan merkittäviä yhteyksiä yksityiseen sektoriin; katsoo, että tämän vuoksi on entistäkin tärkeämpää, että EU:n toimielinten päätöksentekoprosessi perustuu täydelliseen

avoimuuteen ja mahdollisimman tiukkiin eettisiin sääntöihin eturistiriita- ja korruptiotapausten ehkäisemiseksi;

- R. toteaa, että neuvosto ei noudattanut oikeusasiamiehen lopullisia suosituksia eikä asettanut yleisesti ja oikea-aikaisesti saataville lainsäädäntöasiakirjoja, jotka koskivat kalastuskiintiöiden asettamisen vuotuisten asetusten hyväksymistä; toteaa, että asiakirjat sisälsivät Århus-asetuksessa tarkoitettuja perustavanlaatuisia ympäristötietoja ja että neuvoston toiminta heikentää sen päätöksentekoprosessin avoimuutta; toteaa, että oikeusasiamies katsoi neuvoston päätöksen olevan hallinnollinen epäkohta ja korosti, että neuvosto ei edelleenkään täysin ymmärrä demokratian ja päätöksenteon avoimuuden välistä kriittistä yhteyttä;
- S. toteaa, että oikeusasiamies käynnisti tutkimuksen, joka koski neuvoston kieltäytymistä EU:n neuvoston puheenjohtajakausien yrityssponsorointia koskevan kysymyksen käsittelystä; toteaa, että oikeusasiamies katsoi neuvoston toiminnan olleen hallinnollinen epäkohta, koska se ei ryhtynyt toimiin niiden maineriskien poistamiseksi, joita tällaisista kaupallisista yrityssponsoroinneista aiheutuu puheenjohtajavaltion puolueettomuudelle ja koko EU:n julkiselle kuvalle;
- T. toteaa, että oikeusasiamies toi esiin huolenaiheita komission nykyisistä käytännöistä torjunta-aineissa käytettävien tehoaineiden hyväksymiseksi ja siitä, että komission eturistiriitojen tarkistamista koskevan järjestelmän mukaan sen neuvonantajina toimivien ulkopuolisten tieteellisten asiantuntijoiden ei tarvitse ilmoittaa taloudellisia sidonnaisuuksia, joiden arvo on vähemmän kuin 10 000 euroa;
- U. katsoo, että komission olisi pitänyt arvioida kriittisemmin kaikkia eturistiriitariskejä, ennen kuin se teki sopimuksen BlackRock Investment Managementin kanssa tutkimuksen tekemisestä ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvien tavoitteiden sisällyttämisestä EU:n pankkisääntöihin, koska kyse on yrityksestä, joka hallinnoi investointeja fossiilisiin polttoaineisiin ja pankkialaan, jotka kuuluvat ympäristöä, yhteiskuntaa ja hyvää hallintotapaa koskevien uusien sääntöjen soveltamisalaa; toteaa oikeusasiamiehen korostaneen, että EU:n julkisia hankintoja koskevat säännöt eivät ole riittävän perusteellisia ja selkeitä eturistiriitojen ehkäisemiseksi;
- V. ottaa huomioon, että Euroopan investointipankin (EIP) entinen varapääjohtaja erosi EIP:n hallituksesta marraskuussa 2020 ja siirtyi reilun kahden kuukauden kuluttua espanjalaisen yleishyödyllisen laitoksen, monikansallisen yhtiön Iberdrolan hallitukseen; toteaa, että EIP:n entinen varapääjohtaja vastasi EIP:n Espanjanlainanantotoimien valvonnasta, Iberdrola mukaan lukien; toteaa, että Iberdrolalle on myönnetty vuoden 2019 jälkeen suuria lainoja yhteensä 1,39 miljardin euron arvosta, ja että yritys on näin ollen ollut yksi EIP:n viime vuosien suurimmista asiakkaista; katsoo, että tämä tapaus on osoitus EIP:n kiistanalaisesta ja vielä ratkaisemattomasta käytännöstä, jonka mukaan jäsenvaltioiden nimittämille EIP:n varapääjohtajille voidaan antaa tehtäväksi valvoa EIP:n lainanantotoimia heidän alkuperämaissaan, jolloin vaarana voi olla eturistiriitojen syntyminen;
- W. toteaa, että oikeusasiamiehen mukaan komission toiminnassa oli kyse hallinnollisesta epäkohdasta, kun se ei saattanut loppuun kestävään kehitykseen liittyvien vaikutusten

arviointia ennen EU:n ja Mercosurin välisten kauppasopimusneuvottelujen päättymistä; toteaa oikeusasiamiehen havainnoissaan korostaneen sitä, että komissio ei noudattanut omia ohjeitaan kestäväan kehitykseen liittyvien vaikutusten arviointien käytöstä ennen kauppaneuvottelujen saattamista loppuun;

- X. toteaa, että oikeusasiamies havaitsi hallinnollisia epäkohtia Euroopan pankkiviranomaisen (EPV) päätöksessä hyväksyä sen silloisen pääjohtajan siirtyminen toimitusjohtajaksi Euroopan rahoitusmarkkinoiden liittoon (Association for Financial Markets in Europe, AFME), joka on rahoitusalan edunvalvontajärjestö, koska pankkiviranomainen ei ollut pyrkinyt vähentämään eturistiriitariskejä ja oli sallinut pääjohtajan päästä edelleen luottamuksellisiin tietoihin; toteaa, että EPV on aloittanut oikeusasiamiehen suositusten täytäntöönpanon, minkä johdosta oikeusasiamies on päättänyt tapauksen käsittelyn;
- Y. toteaa, että komission vetoomuksia koskevassa strategiassa viitataan sen vuoden 2016 tiedonantoon ”EU:n lainsäädäntö: parempiin tuloksiin soveltamista parantamalla”, jonka säännöissä ei määrätä mistään vetoomuksia koskevasta hallinnollisesta menettelystä tai käytännöstä; katsoo, että komission lähestymistapa, jonka mukaan se kieltäytyy järjestelmällisesti toimenpiteistä yksittäisissä vetoomuksissa esille tuotujen aiheiden ja SEUT:n 6 artiklan mukaisia aloja koskevien vetoomusten suhteen, on vastoin SEUT:n 227 artiklan määräyksiä ja saa aikaan turhautumista ja pettymystä kansalaisten keskuudessa, ja toteaa, että samalla se heikentää mahdollisuuksia tunnistaa EU:n lainsäädännön soveltamiseen liittyviä järjestelmällisiä puutteita jäsenvaltioissa;
- Z. toteaa, että useat vetoomusvaliokunnan vastaanottamista vetoomuksista liittyvät komission avoimuuden puutteeseen ja että niissä pyydetään, että komission, jäsenvaltioiden ja lääketeollisuuden tekemien covid-19-rokotesopimusten kaikki yksityiskohdat ja niihin liittyvät potilastason kliinisten kokeiden tiedot julkaistaan;
- AA. toteaa, että oikeusasiamiehen tehtävänä on toimia oikeussuojamekanismina kansalaisille, joilla on vaikeuksia saada tutustua EU:n toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin; toteaa, että merkittävässä määrässä oikeusasiamiehen vuonna 2020 tekemiä tutkimuksia lopputuloksena sallittiin niihin asiakirjoihin tutustuminen joihin liittyy laajempi yleinen etu, vaikka sovellettava EU:n lainsäädäntö on rakenteellisesti riittämätöntä, koska se on vanhentunutta eikä enää vastaa EU:n toimielinten nykyisiä käytäntöjä;
- AB. toteaa, että oikeusasiamies toteutti toimia, joiden tarkoituksena oli edistää vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen tehokkaampaa ja johdonmukaisempaa täytäntöönpanoa kaikkialla EU:n hallinnossa, ja käynnisti strategisen aloitteen siitä, miten komissio on ottanut huomioon vammaisten työntekijöiden erityistarpeet covid-19-poikkeusolojen yhteydessä;
- AC. toteaa, että oikeusasiamies käynnisti tutkimuksen siitä, miten komissio varmistaa, että Unkari ja Portugali käyttävät Euroopan rakenne- ja investointirahastoista (ERI) saatavia määrärahoja vammaisten henkilöiden hoitopalveluihin perusoikeuskirjasta, ERI-rahastoja koskevasta asetuksesta ja vammaisyleissopimuksesta johtuvien laillisten velvoitteiden mukaisesti;
- 1. hyväksyy Euroopan oikeusasiamiehen esittelemän vuosikertomuksen 2020 ja kehuu sen

erinomaista esitystapaa, jolla tuodaan esille tärkeimmät faktat ja numerotiedot oikeusasiamiehen toimista vuonna 2020;

2. antaa Emily O'Reillylle tunnustusta hänen merkittävästä työstään EU:n toimielinten, elinten, laitosten ja virastojen avoimuuden, vastuuvollisuuden ja lahjomattomuuden vahvistamiseksi ja siten kansalaisten perusoikeuksien turvaamiseksi erityisesti traagisena vuonna, jota ovat leimanneet covid-19-pandemian puhkeamisen tuhoisat seuraukset; muistuttaa, että avoimuusperiaate on vahvistettu oikeusvaltioperiaatteessa ja että se on osallistavan demokratian tärkeimpiä periaatteita;
3. palauttaa mieliin, että oikeusasiamies voi antaa suosituksia ja ratkaisuehdotuksia ja ehdottaa parannuksia ongelman ratkaisemiseksi tapauksissa, joissa on ilmennyt hallinnollinen epäkohta; toteaa, että jos kantelu ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan, tämä voi suositella kantelun tekijälle kääntymistä toisen viranomaisen tai vetoamusvaliokunnan puoleen; panee merkille, että vuonna 2020 oikeusasiamies vastaanotti yli 1 400 kantelua, jotka eivät kuuluneet hänen toimivaltaansa pääasiassa siksi, että ne eivät koskeneet EU:n hallinnon toimintaa;
4. antaa oikeusasiamiehelle tunnustusta siitä, miten hän valvoo etulinjassa toimivien EU:n toimielinten suoriutumista työstään pandemian aikana ja miten hän on korostanut niiden velvoitetta varmistaa avoimuus; pitää myönteisenä oikeusasiamiehen komissiolle esittämää kysymystä, joka koski komission saaman tieteellisen neuvonannon avoimuutta, sen kokouksia edunvalvojien kanssa ja sen päätöksiä kiireellisissä julkisissa hankinnoissa;
5. toteaa arvostavansa oikeusasiamiehen rakentavaa yhteistyötä parlamentin ja erityisesti vetoamusvaliokunnan sekä muiden EU:n toimielinten kanssa; antaa tunnustusta oikeusasiamiehelle hänen kyvystään parantaa kansalaisille tarjottavien palvelujen laatua ja saatavuutta sekä siitä, että pandemia ei ole onnistunut heikentämään oikeusasiamiehen ydintoimintaa eikä keskeyttämään kantelujen käsittelyä;
6. panee merkille, että oikeusasiamiehen tekemä työ on johtanut myönteisiin muutoksiin EU:n toimielimissä ja elimissä;
7. korostaa avoimuuden ja hyvän hallintotavan ensisijaista merkitystä EU:n toimielinten työssä; pitää valitettavana, että komissio ei antanut riittäviä vastauksia oikeusasiamiehen esittämiin pyyntöihin, jotka koskivat komission covid-19-kriisin aikana tekemän työn keskeisiä elementtejä; kehottaa komissiota selkeyttämään kiireellisiä julkisia hankintoja koskevaa päätöksentekoaan myös eri lautakuntien jäsennimitysmenettelyjen suhteen menettelyn täyden avoimuuden varmistamiseksi;
8. toteaa, että komissio on tunnustanut rokotemarkkinoiden perustuvan kilpailuun; katsoo, että on EU:n kansalaisten edun mukaista, että covid-19-rokotteita koskevat ennakkohankintasopimukset ja hankintasopimukset ovat selkeitä ja avoimia ja että tämä periaate on asetettava etusijalle niihin valmistajien vaatimuksiin nähden, jotka koskevat salassapitolausekkeiden lisäämistä sopimukseen; painottaa, että kansalaisten ja toimielinten välinen luottamus on ensisijaisen tärkeää, erityisesti covid-19-kriisissä; kannustaa oikeusasiamiestä jatkamaan tutkimuksia ja pyytämään komissiota julkaisemaan ennakkohankintasopimuksista ja hankintasopimuksista muokkaamattomat versiot; kehottaa komissiota varmistamaan kaikkien covid-19-rokotteiden tutkimukseen,

kehittämiseen, hankintaan ja jakeluun liittyvien tietojen täyden avoimuuden julkaisemalla ennakkohankintasopimuksista ja hankintasopimuksista muokkaamattomat versiot ja tekemällä covid-19-rokotteita koskevien tulevien sopimusten kaikkien yksityiskohtien julkaisemisesta edellytyksen lääkeyhtiöiden kanssa myöhemmin käytäville neuvotteluille; painottaa, että covid-19-pandemiaan liittyvä avoimuuden puute on vastoin kansalaisten tiedonsaantioikeutta ja omiaan lisäämään disinformaatiota ja epäluottamusta;

9. korostaa olevan ensiarvoisen tärkeää varmistaa niiden suositusten täysimääräinen ja johdonmukainen täytäntöönpano, joita oikeusasiamies esitti ECDC:n avoimuuskäytäntöjen ja yleisen työn parantamista koskeneen strategisen tutkimuksen perusteella, ja toteaa, että ECDC:llä on ensiarvoinen rooli covid-19-rokotteita koskevien olennaisten tietojen keräämisessä ja julkistamisessa ja yleisen luottamuksen vahvistamisessa EU:n covid-19-rokotestrategiaan;
10. antaa tukensa oikeusasiamiehen tekemälle työlle, jolla varmistetaan, että kansalaiset voivat käyttää kaikilta osin demokraattisia oikeuksiaan muun muassa osallistumalla suoraan EU:n toimielinten päätöksentekoprosessiin ja seuraamalla sitä yksityiskohtaisesti sekä käyttämällä oikeuttaan tutustua kaikkiin olennaisiin tietoihin, kuten myös EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä on vahvistettu;
11. pitää myönteisenä oikeusasiamiehen toimintaa niiden komissiolle esitettyjen pyyntöjen suhteen, jotka koskevat jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin liittyvien asiakirjojen asettamista julkisesti saataville, sillä niihin liittyy merkittävä yleinen etu ja ne koskevat ennennäkemättömän suuria summia, jotka on tarkoitus jakaa Next Generation EU- välineen kautta; pitää myönteisenä, että komissio on jo asettanut saataville runsaasti elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvää materiaalia; korostaa, että tässä yhteydessä asiaankuuluvien viranomaisten on oltava avoimempia ja tehostettava harjoittamaansa valvontaa, minkä vuoksi myös oikeusasiamiehen on tehostettava EU:n määrärahoihin liittyvien hallinnollisten menettelyjen valvontaa; kehottaa oikeusasiamiestä tutkimaan Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenten kanssa näiden toimivaltaan kuuluvia muita mahdollisia toimia EU:n varojen kohdentamisen ja käytön valvomiseksi, jotta EU:n kansalaisten oikeudet turvataan mahdollisilta eturistiriita- ja korruptiotapauksilta sekä oikeusvaltioperiaatteen loukkauksilta, ja edistämään näin EU:n toimielinten lahjomattomuuden, täydellisen avoimuuden ja demokraattisen vastuuvollisuuden varmistamista;
12. korostaa, että lainsäädäntöprosessin avoimuus on keskeistä kaikissa edustuksellisissa demokratioissa; pitää valitettavana, että neuvoston päätöksentekoprosessiin liittyviä nykyisiä käytäntöjä leimaa edelleen avoimuuden puute; pitää valitettavana, että neuvosto yhä estää kansalaisilta suoran ja oikea-aikaisen pääsyn lainsäädäntöasiakirjoihinsa lainsäädäntöprosessin aikana, mikä on vastoin kansalaisten oikeutta osallistua aktiivisesti päätöksentekoprosessiin;
13. kiittää oikeusasiamiestä tämän määrätietoisuudesta täyden avoimuuden saavuttamiseksi EU:n päätöksentekoprosessissa; palauttaa mieliin, että 17. tammikuuta 2019 antamassaan päätöslauselmassa lainsäädäntökäsittelyn avoimuutta EU:n neuvoston valmisteluelimissä koskevasta oikeusasiamiehen strategisesta tutkimuksesta OI/2/2017²

---

² EUVL C 411, 27.11.2020, s. 149.

parlamentti tuki oikeusasiamiehen ehdotuksia lainsäädännän avoimuudesta; korostaa, että on seurattava, missä määrin oikeusasiamiehen suosituksia trilogineuvottelujen avoimuudesta pannaan täytäntöön; kehottaa neuvostoa tehostamaan avoimuutta koskevia toimiaan erityisesti kirjaamalla ja julkaisemalla jäsenvaltioiden kannat ja asettamalla saataville enemmän trilogineuvotteluasiakirjoja kansalaisten demokraattisten oikeuksien kunnioittamiseksi;

14. pitää myönteisenä, että EU:n hallinnon covid-19-pandemian vastaisia toimia koskevan laajemman strategisen työn yhteydessä oikeusasiamies käynnisti myös oma-aloitteisen tutkimuksen neuvoston käyttöön ottamista poikkeuksellisista päätöksentekomenettelyistä; kannustaa neuvostoa noudattamaan oikeusasiamiehen sille tekemiä neuvoston työn parantamista koskevia ehdotuksia;
15. kehottaa komissiota olemaan hyväksymättä torjunta-aineissa käytettäviä tehoaineita, jos niihin on todettu liittyvän erityisiä huolenaiheita tai niille ei ole määritetty turvallisia käyttöaiheita tai jos tarvitaan lisätietoa niiden turvallisuuden vahvistamiseksi, koska torjunta-aineiden käytöllä on jo nyt ollut vakavia seurauksia ihmisten terveydelle ja ympäristölle;
16. pyytää komissiota varmistamaan torjunta-aineissa käytettäville tehoaineille täysin avoimen hyväksyntäprosessin ilman eturistiriitoja; panee merkille, että yli miljoona ihmistä EU:ssa on allekirjoittanut eurooppalaisen kansalaisaloitteen ”Pelastakaa mehiläiset ja maanviljelijät!”, jossa vaaditaan synteettisistä torjunta-aineista luopumista EU:ssa, toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden palauttamiseksi ja viljelijöiden tukemista siirtymässä kestäväan maatalouteen; pyytää oikeusasiamiestä jatkamaan EU:n tasolla käytössä olevien järjestelmien tutkimista sen varmistamiseksi, että alan nykyisillä toimintatavoilla ja menettelytakeilla turvataan mahdollisimman hyvä ihmisten terveyden ja ympäristön suojelu ja että tieteellisen näytön kerääminen ja analysointi tehdään täysin avoimesti, huolellisesti ja ilman eturistiriitoja;
17. palauttaa mieliin, että oikeusasiamies päätti maaliskuussa 2020 tutkimuksensa siitä, miten komissio varmistaa, että sille neuvonantajina toimivilla tieteellisillä asiantuntijoilla ei ole eturistiriitoja; pyytää komissiota parantamaan käyttämäänsä prosessia, jossa arvioidaan sen neuvonantajina toimivien tieteellisten asiantuntijoiden riippumattomuutta, panemalla muun muassa kokonaisuudessaan täytäntöön oikeusasiamiehen asiassa tekemän tutkimuksen perusteella laaditut ehdotukset, joilla varmistetaan, että kyseisillä asiantuntijoilla ei ole eturistiriitoja;
18. kannustaa oikeusasiamiestä aloittamaan tutkimuksen komission strategisesta lähestymistavasta vetoomusten käsittelyssä, koska sen toiminta rajoittuu aiheisiin, joilla se katsoo olevan strategista merkitystä tai joissa tuodaan esille rakenteellisia ongelmia, minkä vuoksi yksittäiset tapaukset jäävät käsittelemättä, ja toteaa, että sen toiminnalla voi siten olla haitallinen vaikutus kansalaisten vetoomusoikeuteen ja hyvään hallintotapaan;
19. kritisoi komissiota siitä, että se ei saanut päätökseen kestäväan kehitykseen liittyvien vaikutusten arviointia ennen EU:n ja Mercosurin välisten kauppasopimusneuvottelujen loppuun saattamista; muistuttaa parlamentin kannasta, jonka mukaan vapaakauppasopimusten yhteiskunnalliset ja ympäristöön liittyvät vaikutukset on

arvioitava perinpohjaisesti ennen kauppaneuvottelujen loppuun saattamista;

20. arvostelee neuvoston puheenjohtajavaltioiden päätöstä käyttää yrityssponsorointia, koska se aiheuttaa vakavan maineriskin EU:n julkiselle kuvalle, ja korostaa olevan tärkeää välttää sponsoroinnin käyttämistä vastaisuudessa; katsoo olevan ensisijaisen tärkeää, että otetaan käyttöön mahdollisimman tiukat säännöt, joilla tällaisia käytäntöjä ehkäistään, neuvoston ja koko EU:n maineen ja lahjomattomuuden turvaamiseksi; kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan velvoitettaan tehdä täysin avointa yhteistyötä oikeusasiamiehen kanssa;
21. antaa tunnustusta oikeusasiamiehen työlle, jolla suojellaan EU:n kansalaisten oikeutta saada tutustua EU:n toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin ja varmistetaan, että kansalaisilla on käytettävissään asiakirjoja EU:n kaikilla virallisilla kielillä; pitää myönteisenä oikeusasiamiehen nopeutetun menettelyn aloitetta, joka liittyy asiakirjoihin tutustumista koskeviin tapauksiin ja jonka tarkoituksena on saada pyydettyjä asiakirjoja koskeva päätös 40 työpäivän kuluessa; korostaa, että vuonna 2020 asiakirjojen julkista saatavuutta koskevien kantelujen käsittelyn vaatima keskimääräinen aika oli kolmannes siitä, mitä se oli ennen vuotta 2018, jolloin menettely otettiin käyttöön; katsoo, että on olennaisen tärkeää taata EU:n toimielinten hallussa olevien asiakirjojen täysi avoimuus ja yleisön oikeus tutustua niihin, jotta kansalaisten demokraattiset oikeudet ja heidän luottamuksensa EU:n toimielimiin voidaan turvata mahdollisimman hyvin; katsoo, että asetusta (EY) N:o 1049/2001³ on tarkistettava ensisijaisesti; pitää valitettavana, että asiakirjoihin tutustumista koskeva EU:n lainsäädäntö on vanhentunut ja vaikeuttaa siten myös oikeusasiamiehen asiaan liittyviä toimia;
22. pitää myönteisenä oikeusasiamiehen jatkuvaa sitoutumista pyöröovitapausten ehkäisemiseen, myös EPV:tä koskevassa tapauksessa, jossa EPV saatiin noudattamaan oikeusasiamiehen suosituksia hyväksymällä uusi toimintamalli henkilöstöä koskevien työsuhteen jälkeisten rajoitusten ja kieltojen arvioinnissa sekä uudet menettelyt, joilla estetään välittömästi niiden työntekijöiden pääsy luottamukselliseen tietoon, joiden työsuhde on päättymässä;
23. kehottaa oikeusasiamiestä jatkamaan työtään, jolla varmistetaan, että kaikkien pyöröovitapauksiin liittyvien EU:n virkamiesten nimet julkaistaan ajoissa ja että kaikkien asiaan liittyvien tietojen täydellinen avoimuus taataan;
24. pitää myönteisenä oikeusasiamiehen käynnistämää tutkimusta siitä, miten EIP käsitteli entisen varapääjohtajansa hakeutumista työsuhteensa jälkeen johtavaan asemaan espanjalaiseen Iberdrola-yhtiöön, jolle EIP oli myöntänyt suuria lainoja; kritisoi sitä, että EIP ei toiminut parlamentin pyynnön mukaisesti eikä sisällyttänyt hallituksensa menettelytapasääntöihin määräyksiä, joilla jäseniä estettäisiin valvomasta lainanantoa ja hankkeiden toteuttamista alkuperämaissaan; kehottaa EIP:tä noudattamaan kaikilta osin ja johdonmukaisesti parlamentin pyyntöä ja vahvistamaan lahjomattomuussääntöjään ja niiden täytäntöönpanon valvontaa eturistiriitojen ja mainehaitan välttämiseksi;
25. pitää myönteisinä oikeusasiamiehen tutkimuksia pakolaisten perusoikeuksien

---

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001, annettu 30. toukokuuta 2001, Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi (EYVL L 145, 31.5.2001, s. 43).

suojelusta, mukaan lukien hänen tutkimuksensa siitä, miten Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex) käsittelee perusoikeuksien rikkomuksia ja viraston toimivaltuuksien laajentamista, sekä tutkimukset kantelumekanismien avoimuudesta ja tehokkuudesta sekä perusoikeusvastaavan roolista ja riippumattomuudesta; kehottaa oikeusasiamiestä tähän liittyvänä jatkotoimena seuraamaan komission tulevia toimia ja tutkimaan, miten sen seurantamekanismilla valvotaan EU:n rahoittamien rajavalvontatoimien tehokkuutta; pitää erittäin tärkeänä oikeusasiamiehen tutkimusta siitä, miten komissio varmistaa jäsenvaltioiden viranomaisten noudattavan rajavalvontatoimissa perusoikeuksia;

26. pyytää komissiota noudattamaan kaikilta osin ja oikea-aikaisesti oikeusasiamiehen suosituksia, jotka hän antoi BlackRock-tapausta koskeneen tutkimuksensa perusteella, hyväksymällä vahvempia ja selkeämpiä sääntöjä, myös komission sisäisissä suuntaviivoissa, eturistiriitojen ehkäisemisestä kaikissa julkisia hankintoja koskevissa menettelyissä, muun muassa niiden päätöksentekoprosessien lahjomattomuuden turvaamiseksi, jotka koskevat ympäristöä, yhteiskuntaa ja hyvää hallintotapaa koskevien uusien sääntöjen hyväksymistä EU:n tasolla;
27. antaa tukensa oikeusasiamiehen toimille vammaisyleissopimuksen täysimääräisen ja johdonmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi EU:n hallinnossa, mukaan lukien hyviä käytäntöjä koskeva luettelo, jonka tarkoituksena on edistää johdonmukaista toimintatapaa kaikkialla EU:n hallinnossa vammaisten työntekijöiden erityistarpeisiin vastaamisessa covid-19-poikkeusolojen yhteydessä; pitää myönteisinä tutkimuksia, joita oikeusasiamies on tehnyt vammaisten henkilöiden tekemien kantelujen perusteella, ja kannustaa häntä työssään aktiivisena toimijana YK:n vammaisyleissopimuksen mukaisessa EU:n rakenteessa; muistuttaa tässä yhteydessä, että oikeusasiamies toimi puheenjohtajana YK:n vammaisyleissopimuksen mukaisessa EU:n rakenteessa vuonna 2020;
28. pitää myönteisenä, että hyvän hallinnon palkinnon jakamista jatketaan, ja toteaa, että palkinnolla annetaan tunnustusta EU:n kansalaisten elämään myönteisesti vaikuttaville EU:n julkisen hallinnon toimille; katsoo, että palkinnosta pitäisi tiedottaa enemmän, jotta kansalaiset näkisivät, että EU:n toimielimet toteuttavat käytännön toimia;
29. kehottaa komissiota tutkimaan niiden ERI-rahastoista myönnettyjen varojen käyttöä, jotka osoitettiin vammaisten henkilöiden hoitolaitosten rakentamiseen Unkarissa ja Portugalissa;
30. korostaa, että ERI-rahastoista on myönnetty varoja, joilla edistetään vammaisten henkilöiden oikeutta elää itsenäisesti ja kuulua yhteisöön; painottaa, että on olennaisen tärkeää valvoa myönnettyjen EU:n varojen käyttöä, sillä niitä pitäisi käyttää laitoshoidon purkamisen tukemiseen jäsenvaltioissa;
31. panee merkille, että oikeusasiamiehelle viime vuosina tehtyjen kantelujen määrä on hieman lisääntynyt, mikä osoittaa, että useammat kansalaiset ovat tietoisia elimen olemassaolosta ja sen yleisen edun hyväksi tekemistä erittäin hyödyllisestä työstä;
32. korostaa, että on noudatettava jäsenvaltioiden velvoitteita, jotka koskevat syrjimättömyysperiaatetta, ja kiinnitettävä erityistä huomiota sen varmistamiseen, että vammaiset henkilöt osallistuvat hankkeiden valmisteluun ja toteuttamiseen;

33. pitää myönteisenä sitä, että oikeusasiamiehen vuonna 2020 loppuun saattamissa tapauksissa tutkimusten keskimääräinen kesto oli viisi kuukautta, mikä oli parannusta edellisvuoden seitsemään kuukauteen verrattuna;
34. panee tyytyväisenä merkille, että 57 prosenttia vuoden 2020 tapauksista saatiin päätökseen alle kolmessa kuukaudessa ja että niiden tapausten osuus, joiden ratkaisemiseen kuluu jopa 18 kuukautta, oli vain 1 prosentti, kun edellisvuonna se oli 10 prosenttia ja vuonna 2013 27 prosenttia; arvostaa näin ollen toimia, joilla pyritään ratkaisemaan kansalaisten esille tuomia ongelmia, ja kehottaa kaikkia asianomaisia toimielimiä vastaamaan Euroopan oikeusasiamiehen toimiston esittämiin pyyntöihin oikea-aikaisesti;
35. panee merkille, että Euroopan oikeusasiamiehen toimialaan kuulumattomien kantelujen määrä on vuosien kuluessa pysynyt suhteellisen tasaisena (1 420 kantelua vuonna 2020, 1 330 vuonna 2019 ja 1 300 vuonna 2018); toteaa, että vuoden 2020 kertomuksen mukaan suurin osa näistä kanteluista ei koske EU:n hallintoa; pitää myönteisenä toimiston toimia, joilla pyritään tiedottamaan paremmin kansalaisille oikeusasiamiehen toimivallasta; huomauttaa samalla, että on parannettava viestintää ja tietämystä eri kantelumuodoista, joita kansalaiset voivat käyttää kantelun tekemiseksi kansallisesti tai EU:n tasolla; korostaa roolia, joka myös parlamentilla ja sen jäsenillä olisi tässä yhteydessä oltava;
36. toteaa, että oikeusasiamiehen tekemien ehdotusten hyväksymisaste EU:n toimielimissä vuonna 2020 oli 79 prosenttia, joka on hieman edellisvuotta enemmän; on vahvasti sitä mieltä, että unionin toimielinten, elinten, laitosten ja virastojen on noudatettava kaikilta osin ja johdonmukaisesti oikeusasiamiehen ratkaisuja, suosituksia ja ehdotuksia;
37. korostaa Euroopan oikeusasiamiesten verkoston ja sen välityksellä kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten kanssa pidettyjen vuotuisten kokousten merkitystä, jotta voidaan lisätä tietoisuutta siitä, mitä oikeusasiamiehen toimisto voi tehdä EU:n kansalaisten puolesta; pitää myönteisinä oikeusasiamiehen toimia pandemian aikana yhteyden pitämiseksi säännöllisesti kansallisiin kollegoihin ja verkkoseminaarien järjestämiseksi vuoden 2020 aikana eri aiheista, kuten pandemian vaikutukset, kriisin vastatoimia koskevien parhaiden käytäntöjen edistäminen ja vaihtaminen ja tekoälyn vaikutukset; antaa tunnustusta oikeusasiamiesten verkoston tekemälle merkittävälle työlle, kun se jakaa tietoa jäsentensä tehtävistä ja toimivallasta ja EU:n lainsäädännön asianmukaisesta täytäntöönpanosta; kehottaa verkostoa pohtimaan roolia, joka kansallisilla ja alueellisilla oikeusasiamiehillä voisi olla, jotta EU:n kansalaiset saataisiin osallistumaan enemmän EU:n päätöksentekoprosessiin; kannustaa lisäämään verkoston jäsenten välistä yhteistyötä myös tulevien rinnakkaisten tutkimusten edistämiseksi;
38. antaa tunnustusta oikeusasiamiehelle tämän toiminnasta digitaalisilla alustoilla EU:n kansalaisille tiedottamiseksi oikeusasiamiehen työstä; toteaa, että nopeimmin kasvava kanava vuonna 2020 oli Instagram, jossa seuraajien määrä kasvoi 71 prosenttia vuoden aikana (1 068 uutta seuraajaa); toteaa, että LinkedInissä seuraajien määrä kasvoi 34 prosenttia (1 237 uutta seuraajaa) ja Twitterissä, jossa yleisö määrä on suurin, seuraajien määrä kasvoi 11 prosenttia ja oli vuoden 2020 joulukuussa 29 200 (2 870 uutta seuraajaa);

39. onnittelee oikeusasiamiestä toimen perustamisen 25-vuotisjuhlan johdosta ja korostaa, että toimisto on sen jälkeen, kun se vuonna 1995 perustettiin, käsitellyt yli 57 000 kantelua ja tehnyt yli 7 300 tutkimusta ja että se on merkittävästi edistänyt EU:n toimielinten eettisten ja vastuuvuorollisuutta koskevien normien parantamista monilla eri osa-alueilla; antaa tukensa oikeusasiamiehen strategialle ”Towards 2024”, jonka tarkoituksena on lisätä oikeusasiamiehen toimiston vaikutusta, näkyvyyttä ja merkitystä ja jossa esitetään nykyisen toimikauden tavoitteet ja painopisteet, joihin kuuluu kansalaisille tiedottaminen oikeusasiamiehen työstä;
40. panee tyytyväisenä merkille oikeusasiamiehen uuden ohjesäännön, jonka määräykset selkeyttävät oikeusasiamiehen roolia ja antavat hänelle lisää toimivaltuuksia aloilla, jotka liittyvät väärinkäytösten paljastamiseen, häirintään ja eturistiriitoihin EU:n toimielimissä, elimissä ja virastoissa; katsoo olevan ensisijaisen tärkeää, että oikeusasiamiehelle myönnetään enemmän määrärahoja, jotta hänellä on tarvittavat resurssit koko työmääränsä hoitamiseksi tehokkaasti;
41. suhtautuu myönteisesti oikeusasiamiehen EU:n hallinnolle osoittamiin käytännön suosituksiin, jotka koskevat 24 virallisen kielen käyttöä yleisölle tarkoitetussa viestinnässä; korostaa, että nämä suositukset ovat ensisijaisen tärkeitä Euroopan kielten rikkaan monimuotoisuuden säilyttämiseksi; muistuttaa, että EU:n toimielinten pitäisi varmistaa paremmin kielten tasavertaisuus; toteaa, että EU:n toimielinten verkkosivujen pitäisi osoittaa paremmin EU:n 24 virallisen kielen tasavertaisuus, ja pitää valitettavana, että useat toimielinten verkkosivujen osiot ovat edelleen saatavilla vain joillakin kielillä;
42. pitää myönteisinä oikeusasiamiehen toimia yleisön osallistumisen parantamiseksi EU:n päätöksentekoprosessissa;
43. on tyytyväinen oikeusasiamiehen verkkosivuston uuteen versioon, joka on dynaamisempi ja EU:n kansalaisille helppokäyttöisempi; kannustaa oikeusasiamiestä käännettämään useampia julkaisujaan kaikille EU:n virallisille kielille;
44. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman ja vetoamusvaliokunnan mietinnön neuvostolle, komissiolle, Euroopan oikeusasiamiehelle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille ja niiden oikeusasiamiehille tai vastaaville toimivaltaisille elimille.

PERUSTELUT

Euroopan oikeusasiamiehen vuosikertomus 2020 toimitettiin virallisesti Euroopan parlamentin puhemiehelle 6. syyskuuta 2021, ja oikeusasiamies Emily O'Reilly esitteli kertomuksen vetoamusvaliokunnalle Brysselissä 14. heinäkuuta 2021.

Oikeusasiamiehen tehtävät on kirjattu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 24 ja 228 artiklaan.

Oikeus kannella Euroopan oikeusasiamiehelle on vahvistettu SEUT:n 24 artiklassa sekä EU:n perusoikeuskirjan 43 artiklassa.

SEUT:n 228 artiklan mukaan Euroopan parlamentti valitsee oikeusasiamiehen, jolla on valtuudet ottaa vastaan unionin kansalaisilta sekä niiltä luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, kanteluja unionin toimielinten, elinten ja laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

Myös SEUT:n 15 artiklan säännökset liittyvät vahvasti oikeusasiamiehen työhön, koska niissä määrätään, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset toimivat mahdollisimman avoimesti edistääkseen hyvää hallintotapaa ja varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen. Lisäksi artiklassa määrätään, että Euroopan parlamentin istunnot ovat julkisia, samoin neuvoston istunnot silloin kun neuvosto käsittelee ehdotuksia lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi ja äänestää niistä, ja että kaikilla unionin kansalaisilla sekä kaikilla luonnollisilla henkilöillä, jotka asuvat jossain jäsenvaltiossa, tai kaikilla oikeushenkilöillä, joilla on sääntömääräinen kotipaikka jossain jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua unionin toimielinten, elinten ja laitosten asiakirjoihin.

Muita oikeusasiamiehen rooliin erityisesti sidoksissa olevia kulmakiviä ovat SEUT:n 298 artiklan 1 kohta, jossa määrätään, että ”[u]nionin toimielimet, elimet ja laitokset tukeutuvat tehtäviään hoitaessaan avoimeen, tehokkaaseen ja riippumattomaan eurooppalaiseen hallintoon”, ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklan 1 kohta, jossa korostetaan, että ”[j]okaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa”.

Vuonna 2020 oikeusasiamieheltä haki apua yhteensä 20 302 henkilöä, joista 16 892 sai neuvoja oikeusasiamiehen verkkosivuston interaktiivisesta oppaasta, 1 262 tiedusteluun vastauksen antoi oikeusasiamiehen toimisto ja 2 148 pyyntöä käsiteltiin oikeusasiamiehelle esitettyinä kanteluina.

Kaikkiaan 2 148:sta oikeusasiamiehen vuonna 2020 käsittelemästä kantelusta 728 kuului oikeusasiamiehen toimivaltaan ja 1 420 jäi sen ulkopuolelle.

Vuonna 2020 oikeusasiamies käynnisti 370 tutkimusta, joista 365 käynnistettiin kantelun perusteella ja viisi oli oma-aloitteisia, ja saattoi päätökseen 394 tutkimusta (392 kantelun perusteella käynnistettyä tutkimusta ja kaksi oma-aloitteista).

Suurin osa tutkimuksista koski komissiota (210 tutkimusta, 56,8 prosenttia), ja sen lisäksi tutkimuksia tehtiin EU:n virastoista (34 tutkimusta, 9,2 prosenttia), Euroopan unionin

henkilöstövalintatoimistosta (EPSO) (30 tutkimusta, 8,1 prosenttia), Euroopan ulkosuhdehallinnosta (EUH) (14 tutkimusta, 3,8 prosenttia), Euroopan petostentorjuntavirastosta (OLAF) (12 tutkimusta, 3,2 prosenttia), parlamentista (11 tutkimusta, 3 prosenttia), Euroopan keskuspankista (9 tutkimusta, 2,4 prosenttia), Euroopan investointipankista (9 tutkimusta, 2,4 prosenttia) ja muista toimielimistä (41 tutkimusta, 11,1 prosenttia).

Oikeusasiamiehen vuonna 2020 päättämien tutkimusten kolme tärkeintä aihetta olivat avoimuus ja vastuuvellollisuus (tietojen ja asiakirjojen saatavuus) (25 prosenttia), palvelukulttuuri (24 prosenttia) ja harkintavallan asianmukainen käyttö (myös rikkomusmenettelyissä) (17 prosenttia). Muita aiheita olivat eettiset kysymykset, perusoikeuksien kunnioittaminen, moitteeton varainhoito, väärinkäytösten paljastaminen, menettelyllisten oikeuksien kunnioittaminen, palvelukseen ottaminen ja unionin henkilöstökysymysten hyvä hallinnointi.

Vuosi 2020 on myös Euroopan oikeusasiamiehen 25. toimintavuosi. Esittelijä haluaa onnitella oikeusasiamiestä, sillä oikeusasiamiehen toimisto on sen jälkeen, kun se perustettiin vuonna 1995, edistänyt merkittävästi EU:n toimielinten eettisten ja vastuuvellollisuutta koskevien normien parantamista monilla eri osa-alueilla. Esittelijä antaa tukensa oikeusasiamiehen strategialle ”Towards 2024”, jonka tarkoituksena on lisätä oikeusasiamiehen toimiston tekemän työn vaikutusta, ja panee tyytyväisenä merkille oikeusasiamiehen uuden ohjesäännön, jonka säännökset vahvistavat hänen rooliaan ja antavat hänelle lisää toimivaltuuksia. Esittelijä katsoo olevan ensisijaisen tärkeää, että oikeusasiamiehelle myönnetään enemmän määrärahoja, jotta hänellä on tarvittavat resurssit koko työmääränsä hoitamiseksi tehokkaasti.

Esittelijä arvostaa huomattavaa työtä, jota oikeusasiamies on tehnyt vuonna 2020 traagisena ajankohtana, jota ovat leimanneet covid-19-pandemian puhkeamisen tuhoisat seuraukset. Esittelijä antaa tunnustusta oikeusasiamiehen väsymättömille pyrkimyksille, joiden tarkoituksena on vahvistaa EU:n toimielinten, elinten, laitosten ja virastojen avoimuutta, vastuuvellollisuutta ja lahjomattomuutta, jotta kansalaisten perusoikeudet voidaan turvata. Esittelijä pitää myönteisenä oikeusasiamiehen muistutusta siitä, että juuri haastavina aikoina on välttämätöntä noudattaa erittäin hyvää hallintotapaa, jotta kansalaiset saadaan vakuuttuneiksi siitä, että päätetyt toimenpiteet ovat oikeita ja niiden täytäntöönpano on moitteetonta.

Esittelijä on sitä vastoin hyvin huolissaan siitä, että EU:n julkisia hankintoja koskevat säännöt eivät ole riittävän perusteellisia ja selkeitä eturistiriitojen ehkäisemiseksi, kuten oikeusasiamies on työssään tuonut esille.

Tämä on erityisen huolestuttavaa sen vuoksi, että EU:n suunnitelmissa on Next Generation EU -välineestä rahoitettavien ennennäkemättömän tason menojen ja investointien jakso, jonka aikana myös luodaan merkittäviä yhteyksiä yksityiseen sektoriin. Esittelijä korostaa, että täydellisellä avoimuudella ja noudattamalla tiukimpia eettisiä sääntöjä, joille kaikki päätökset perustetaan, on siten entistäkin suurempi merkitys mahdollisten eturistiriita- ja korruptiotapausten ehkäisemiseksi vastaisuudessa.

Esittelijä kritisoi komissiota, joka ei antanut riittäviä selvennyksiä covid-19-kriisin aikana tekemänsä työn keskeisistä elementeistä ja erityisesti päätöksenteostaan kiireellisissä julkisissa hankinnoissa ja kieltäytyi varmistamasta täyttä avoimuutta kaikissa covid-19-

rokotteiden tutkimusta, kehittämistä, hankintaa ja jakelua koskevissa tiedoissa, jotka sisältyvät lääkeyhtiöiden kanssa allekirjoitettuihin ennakkohankintasopimuksiin ja hankintasopimuksiin. Hän ei myöskään pidä hyväksyttävänä, että neuvoston päätöksentekoprosessia leimaa edelleen vakava avoimuuden puute ja että se edelleen estää kansalaisilta suoran ja oikea-aikaisen pääsyn sen lainsäädäntöasiakirjoihin lainsäädäntöprosessin aikana. Esittelijä muistuttaa tuomioistuimen todenneen, että julkisuutta ja avoimuutta koskevat periaatteet ovat luontainen osa EU:n lainsäädäntöprosessia ja että avoimuuden ja tiedon puute heikentää kansalaisten luottamusta koko EU:n lainsäädäntöprosessin legitimiin. Esittelijä korostaa, että täydellinen avoimuus EU:n lainsäädäntöprosessin kaikissa vaiheissa on ensiarvoisen tärkeää kansalaisten demokraattisten oikeuksien kunnioittamiseksi ja sen mahdollistamiseksi, että kansalaiset voivat saada vaaleilla valitut edustajansa ja hallitukset kantamaan vastuunsa.

Esittelijä pitää myönteisenä sitä, että merkittävässä määrässä oikeusasiamiehen vuonna 2020 tekemiä tutkimuksia lopputuloksena oli pääsyn salliminen asiakirjoihin, joihin liittyy laajempi yleinen etu, huolimatta siitä, että sovellettava EU:n lainsäädäntö on selkeästi vanhentunutta ja vaikeuttaa oikeusasiamiehen asiaan liittyviä toimia. Esittelijä katsoo, että on varmistettava EU:n toimielinten hallussa olevien asiakirjojen täydellinen avoimuus ja yleisön täysimääräinen oikeus tutustua niihin ja että asetusta (EY) N:o 1049/2001 on tarkistettava viipymättä.

Esittelijä pitää myönteisenä oikeusasiamiehen jatkuvaa sitoutumista pyöröovitapausten ehkäisemiseen.

Hän haluaa myös antaa tunnustusta oikeusasiamiehelle työstä, jota tämä on tehnyt useissa ympäristökysymyksiin liittyvän päätöksenteon avoimuutta koskeneissa merkittävässä tutkimuksissa, kuten niissä, jotka ovat koskeneet komission käytäntöjä torjunta-aineissa käytettävien tehoaineiden hyväksymiseksi ja EU:n ja Mercosurin kauppasopimusta. Oikeusasiamiehen saamat tulokset vahvistavat esittelijän näkemystä asiasta.

Esittelijän mukaan komission on torjunta-aineissa käytettävien tehoaineiden osalta varmistettava täysin avoin arviointi- ja hyväksyntämenettely ilman eturistiriitoja ja pidättäytyttävä tehoaineiden hyväksymisestä, jos niihin on todettu liittyvän erityisiä huolenaiheita tai niille ei ole määritetty turvallisia käyttöaiheita tai jos niiden turvallisuuden vahvistamiseksi tarvitaan lisätietoa, koska torjunta-aineiden käytöllä on jo nyt ollut vakavia seurauksia ihmisten terveydelle ja ympäristölle.

Esittelijä katsoo lisäksi, että komission on sitouduttava lakkauttamaan kaikkien synteettisten torjunta-aineiden käyttö viimeistään vuoteen 2035 mennessä, kieltämään välittömästi EU:ssa kiellettyjen torjunta-aineiden vienti ja lopettamaan niiden elintarvikkeiden tuonti, jotka on valmistettu EU:n ulkopuolisissa maissa kyseisiä vaarallisia kemikaaleja käyttäen.

EU:n ja Mercosurin kauppasopimukseen liittyvä komission hallinnollinen epäkohta, kun se ei saattanut loppuun kestävään kehitykseen liittyvien vaikutusten arviointia ennen kauppasopimusneuvottelujen päättymistä vastoin sen omia sääntöjä vaikutustenarviointien käytöstä ja SEU:n 21 artiklan periaatteita, vahvistaa sen, että koko neuvotteluprosessia heikensi peruuttamattomasti mahdollisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä ympäristöön liittyviä vaikutuksia koskevan asianmukaisen ja ajantasaisen tiedon puute. Esittelijän mukaan tämä seikka on lisäperuste keskeyttää EU:n ja Mercosurin välisen kauppasopimuksen hyväksyntä.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
ASIESTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	2.12.2021
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 23 -: 10 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Marc Angel, Margrete Auken, Jordan Bardella, Alexander Bernhuber, Markus Buchheit, Ryszard Czarnecki, Rosa D'Amato, Francesca Donato, Eleonora Evi, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Mario Furore, Gianna Gancia, Ibán García Del Blanco, Vlad Gheorghe, Peter Jahr, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Ulrike Müller, Sira Rego, Frédérique Ries, Monica Semedo, Massimiliano Smeriglio, Yana Toom, Tatjana Ždanoka, Kosma Złotowski
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Asim Ademov, Angel Dzhambazki, Demetris Papadakis, Anne-Sophie Pelletier

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
ASIESTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

23	+
ID	Jordan Bardella, Markus Buchheit, Gianna Gancia
NI	Francesca Donato, Mario Furore
Renew	Vlad Gheorghe, Ulrike Müller, Frédérique Ries, Monica Semedo, Yana Toom
S&D	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Marc Angel, Ibán García Del Blanco, Cristina Maestre Martín De Almagro, Demetris Papadakis, Massimiliano Smeriglio
The Left	Anne-Sophie Pelletier, Sira Rego
Verts/ALE	Margrete Auken, Rosa D'Amato, Eleonora Evi, Tatjana Ždanoka

10	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Angel Dzhambazki, Kosma Złotowski
PPE	Asim Ademov, Alexander Bernhuber, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Peter Jahr, Radan Kanev, Dolors Montserrat

1	0
PPE	Stelios Kympouropoulos

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää